

УДК 34:504:657.6

Скакун Ю.В.

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ.

В роботі обґрунтовується необхідність введення екологічного аудиту у господарчу діяльність підприємств, проводиться аналіз джерел його фінансування. За результатами проведеного дослідження обґрунтовані конкретні пропозиції, щодо внесення змін до діючого законодавства, що регламентує проведення обов'язкового екологічного аудиту на території України.

Ключові слова: екологічний аудит, фінансування, податкова система.

З намаганням України потрапити до Європейського Союзу (ЄС), який на сьогодні є одним з ведучих економічних центрів сучасного світу і здійснює вплив на розвиток економічних відносин як на регіональному, так і на глобальному рівнях, перед нею повстає необхідність вирішення цілої низки нових соціально-економічних проблем. Однією з них є забезпечення економічної безпеки.

Рух нашої держави до ЄС є крупномасштабним і різноаспектним. Але для вступу Україні треба реалізувати вимоги, які висуває вищезазначена організація. Однією з таких умов є гармонізація законодавства, та впровадження нових інститутів. На самперед, це стосується екологічного законодавства, якщо прийняти до уваги, що згідно оцінкам Українського центру соціальних реформ, тільки 15% території України можна розглядати як «умовно чисті», тоді як 15% є «помірковано забрудненими» і 70% відносять до «забруднених територій».

За таких умов особливо актуальним стає такий інститут економіко-правового механізму охорони навколишнього середовища як екологічний аудит, який набув широкого застосування у світі, але є новим для України. Незважаючи на появу у 2004 році спеціального нормативного акту, а саме Закону України «Про екологічний аудит», на сьогодні не відбулося його широкого впровадження в багатьох галузях господарювання.

Ситуацію, що склалася навколо застосування екологічного аудиту в Україні, в першу чергу, можна пов'язувати з недосконалістю діючого законодавства. Так, в Законі України «Про екологічний аудит» закріплено застосування обов'язкового і добровільного аудиту. Однак як показав досвід першого року функціонування інституту екологічного аудиту в Україні, обов'язковий екологічний аудит в чистому вигляді поки не здійснюється*. На наш погляд це пов'язано з питанням

* Малишева Н.Р. Законодавство України про екологічний аудит і перспективи його розвитку // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – 2006. – Том 19 (58). - № 3. – С. 119.

фінансування видатків на проведення екологічного аудиту. Якщо питання фінансування добровільного аудиту чітко вирішується на підставі укладеного між керівником або власником (замовником) і виконавцем екоаудиту договору, то фінансування обов'язкового екоаудиту стикається з певними проблемами.

Згідно Закону України «Про екологічний аудит» ініціювати проведення екоаудиту на об'єктах які підлягають його обов'язковому проведенню мають органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, тобто саме вони є замовниками. Але при цьому безпосередньо відповідають за його проведення керівники (власники) об'єктів.

Крім того, ст. 24 Закону України «Про екологічний аудит» наголошує, що фінансування обов'язкового екологічного аудиту може здійснюватися за рахунок коштів Державного бюджету України або місцевих бюджетів.

Нажаль, у тій економічній ситуації, яка склалася сьогодні в Україні, коштів на проведення обов'язкового екологічного аудиту не передбачено ні в Державному бюджеті, ні в місцевих.

За словами Малишевої Н.Р. для регулювання цього питання треба надати право органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування покладати фінансування обов'язкового екологічного аудиту на керівників (власників) об'єктів, або на інших заінтересованих осіб*.

На наш погляд, таке вирішення даної проблеми є не досить коректним. У ситуації, що склалася вважається доцільним на законодавчому рівні, а саме в місцевих бюджетах, передбачати кошти на проведення обов'язкового аудиту і одночасно надати право виконавчій владі або органам місцевого самоврядування бути замовниками обов'язкового екоаудиту. Але, приймаючи до уваги хронічний брак коштів у бюджетах всіх рівнів, навряд чи навіть чітке закріплення на законодавчому рівні фінансування видатків, пов'язаних з проведенням обов'язкового екологічного аудиту з бюджету, допоможе вирішенню нагальних проблем у цій сфері.

Такий шлях вирішення даної проблеми можливий лише за умови успішного проведення податкової реформи, адже поповнення дохідної частини бюджету на 80 % залежить від податків та зборів.

Реформування податкової системи потребує спрямування податкового навантаження із сфери виробництва на сферу споживання, а також на ресурсні та екологічні платежі. У зв'язку з цим необхідно насамперед зменшити податкове навантаження на прибуток підприємств та фонди оплати праці, реформувати акцизний збір, ресурсні та рентні платежі, плату за забруднення навколишнього природного середовища. Поступово переходити до нової системи природно-ресурсних платежів, визначити регуляторний механізм, що дасть можливість формувати доходи держави та стимулювати раціональне використання, охорону та повноцінне відтворення природно-ресурсного потенціалу держави.

* Малишева Н.Р. Законодавство України про екологічний аудит і перспективи його розвитку // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – 2006. – Том 19 (58). - № 3. – С. 120

Вищезазначений шлях є довготривалим і згідно Концепції реформування податкової системи України* здійснюватиметься у три етапи, триватиме до 2015 року і у кінцевому результаті передбачає приведення податкової системи України у відповідність із стандартами ЄС.

Тому у ситуації що склалася більш доцільним вважається внести певні зміни у діюче законодавство, що регламентує проведення обов'язкового екологічного аудиту на території України.

По-перше, визначити чіткий перелік об'єктів які підлягають обов'язковому екологічному аудиту незалежно від форми власності.

По-друге, зобов'язати керівників або власників таких об'єктів проводити екоаудит без будь-якого втручання або ініціативи з боку третьої сторони (виконавчої влади або органів місцевого самоврядування).

Третє, передбачити відповідальність за ухилення посадових осіб від проведення обов'язкового екологічного аудиту.

Четверте, покласти обов'язок з фінансування видатків з проведення обов'язкового екоаудиту на керівників або власників таких об'єктів.

П'яте, на державному рівні створити низку привілеїв або пільг для об'єктів на яких проведено екоаудит. Це може буде індивідуальний підхід при кредитуванні, пільги при залученні інвестицій і тощо.

Одночасно слід зауважити, що успішне впровадження такого нового для України, але вкрай важливого інституту як екологічний аудит залежить не тільки від грамотно побудованого екологічного законодавства, але, в значній мірі, від розуміння суспільством, що в результатах незалежної оцінки зацікавлено, перед усім, само суспільство.

Перелік використаних джерел та література:

1. Про охорону навколишнього природного середовища. Закон України від 25 червня 1991 року № 1264.
2. Про екологічний аудит. Закон України від 24 червня 2004 року № 1862.
3. Про об'єкти підвищеної небезпеки. Закон України від 18 січня 2001 року № 2245.
4. Про перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 554.
5. Про схвалення Концепції реформування податкової системи. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 лютого 2007 року № 56-р.
6. Орлов Н.А. Правовые основы экологического аудита в Украине. – Симферополь, 2005. – 160 с.
7. Малишева Н.Р. Законодавство України про екологічний аудит і перспективи його розвитку // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – 2006. – Том 19 (58). - № 3. – С. 115 – 121.

* Про схвалення Концепції реформування податкової системи. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 лютого 2007 року № 56-р.

Скакун Ю.В. Правовые проблемы определения источников финансирования экологического аудита.

В работе обосновывается необходимость внедрения экологического аудита в хозяйственную деятельность предприятий, проводится анализ источников его финансирования. В результате проведенного исследования обоснованы конкретные предложения по внесению изменений в действующее законодательство, регламентирующее проведение обязательного экологического аудита на территории Украины.

Ключевые слова: экологический аудит, финансирование, налоговая система.

Skakun Ju.V. The legal problem of determination of finance's source of ecological audit.

Necessity introduction ecological audit in the economic activity of enterprise are considered in this article. The author analyses finance's source of ecological audit. On the base of the results of investigations the concrete propositions on the occasion entering changes at the active legislation, which regulates obliged ecological audit on the Ukrainian territory are considered by the author.

Key words: ecological audit, finance, taxation system.

Надійшла до редакції 04.06.2008 р.